

Maas, hoeksteen van Financiën

'Het toezicht blijft, maar het monetaire beleid verdwijnt bij de Bank. DNB wordt een filiaal van de Europese Centrale Bank. Maar wij blijven meedoen, dat kan ik u verzekeren. Het economisch beleid blijft bij de lidstaten en de minister van Financiën gaat het economische en het monetaire beleid afstemmen in Brussel. Mijn verantwoordelijkheid neemt niet af. Thesaurier zijn blijft dus, ook voor mijn opvolgers, een leuk vak'. Aan het woord is drs C. Maas, Thesaurier-Generaal van het ministerie van Financiën.

Hoewel Maas - evenals Wijffels en Nelissen Zeeuw van geboorte - het als Thesaurier met bijna zes jaar al langer heeft volgehouden dan menig voorganger, gaat hij niet zichtbaar gebukt onder zijn zware functie. Wat hij hierna zou willen doen, weet hij ook nog niet. 'In ieder geval niet in de wetenschap of in de politiek, daar ben ik te praktisch voor', klinkt het luid uit de mond, die bijna verscholen gaat achter zijn grote snor die een Bredase Cavalaristenkomaf doet vermoeden.

Maas, sinds 1976 in dienst van het ministerie, geeft er blijk van van vele markten thuis te zijn. Zijn handigheid - bijgeschaafd op de Heerlense HTS waar hij natuurkunde deed - komt hem nog af en toe van pas bij het ontleden van zijn auto. Enkele donkere vlekken op zijn hemd blijken echter bij nadere beschouwing zijn fijngeborduurde initialen te zijn. Zijn vlotte babbel dateert uit weer een andere tijd. Eertijds was Maas namelijk als PvdA-er actief in de Provinciale Staten van Zuid-Holland. Nu is hij al enige jaren partijloos. Hij heeft twee regeringscommissariaten, is lid van de Centraal Economische Commissie en plaatsvervangend Gouverneur van het IMF. Economie studeren deed hij - na op de HTS volop van het studentenleven te hebben genoten - aanvankelijk in de avonduren, naast een full-time job als assistent-fysicus in de Daniël den Hoed-kliniek. En student-assistent werd hij bij professor Korteweg in Rotterdam om vervolgens in 1986 als Thesaurier-Generaal (TG) in diens voetspoor te treden.

Wat zit er bij de TG allemaal in de portefeuille?

Ten eerste valt het algemene financiële en economische beleid onder de TG. Dat wil zeggen, alles wat samenhangt met het financieringstekort, de collectieve-lastendruk, de werkloosheid; het hele financieel-economische beleid. Maar ook al die dingen waar de minister van Financiën niet direct voor verantwoordelijk is, maar waar hij in zijn sociaal-economische verantwoordelijkheid mee te maken krijgt, vallen onder de TG: koopkrachtplaatjes, ziektekostenproblematiek etc. Toegespitst op het financieel-economische, zeg maar even het tekort, vallen daar

ook onder de overheidsuitgaven en de belastingen. Dus in die zin heb ik een overlappende verantwoordelijkheid met de Directeur-Generaal van de Rijksbegroting en de DG Fiscale Zaken.

De tweede tak is het binnenlands geldwezen. Dat gebeurt in samenwerking met DNB en omvat het monetair beleid, het toezicht op het bankwezen, toezicht op het effectenwezen, de structuur van de beurzen, het verzekeringswezen, het pure cash-management van de overheid en het financieringsbeleid van de staat.

Als derde valt het Agentschap onder mijn verantwoordelijkheid, dus het financieren van het tekort en het beheer van de staatsschuld.

Vier is het buitenlandse financiële beleid, waaronder het wisselkoersbeleid, samen met DNB uiteraard. Alle financiële relaties naar de EG worden vanuit hier gecoördineerd evenals die met de multilaterale financiële instellingen zoals het IMF, de Wereldbank en de Bank voor Oost-Europa. Daarbij vertegenwoordig ik ook de belangen van een aantal Oosteuropese landen. Ook alle andere financiële instellingen zoals de Aziatische Ontwikkelingsbank, Afrikaanse Ontwikkelingsbank, etc., vallen onder mijn competentie.

Een vijfde taakgebied vormen de exportkredietverzekeringen, uiteraard in nauw overleg met de Nederlandsche Credietverzekering Maatschappij.

Een zesde gebied is financieringen/deelnemingen. De TG is verantwoordelijk voor het beheer van alle staatsondernemingen en derhalve voor de commissariaten waarvan ik er zelf ook twee heb. De privatisering van ondernemingen, zoals DSM, NMB en in de toekomst PTT, valt ook onder mijn competentie.

Mijn zevende en laatste directoraat is de Rijksmunt, het slaan van circulatiemunten.

Bestaat niet het gevaar dat u door de veelheid gewoon niet voldoende weet van al die afzonderlijke onderwerpen?

Dat is een gevaar, maar het valt mee. Ik heb natuurlijk een staf met mensen. Er werken hier, inclusief de 60 mensen bij het Agentschap en de ruim 100 bij 's Rijks Munt, zo'n 280 mensen.

'Er komen wel eens dingen op waarvan je denkt: dit had ik even niet voorzien'

Gaat u weleens een vergadering in met het benauwende gevoel van te weinig verdieping in de problematiek?

Natuurlijk gebeurt dat wel eens. Maar regel is dat niet. Als regel ga ik goed voorbereid naar een vergadering. Ik lees al mijn stukken. Je moet wel eens uit de heup schieten en er komen wel eens dingen op waarvan je denkt: dit had ik even niet voorzien. Dat is inderdaad vervelend, maar daar krijg je ervaring in.

Wellink noemde het de leukst denkbare baan, maar te druk. Hoe combineert u het met uw familieleven?

Ik doe deze baan nu al ruim vijfenhalf jaar en mij is gebleken dat het net te combineren is. Natuurlijk is het wel zo dat ik in de weekenden altijd moet werken, maar dat kun je voor het grootste deel thuis doen. Daarnaast maak ik tijd vrij voor andere zaken. Ik hockey nog actief. Daar houd ik zeer stringent aan vast, d.w.z. als ik niet in het buitenland ben dan hockey ik, zelfs als ze hier roepen: 'je moet vergaderen'. Dan roep ik: 'ik kan niet tussen zo en zo laat, want dan moet ik hockeyen'. Mijn kinderen hockeyen ook en daar ga ik af en toe kijken. Soms combineer ik dat met een wedstrijdje fluiten. Door de week ben ik, als ik al thuis kom, 's avonds wel laat thuis. Onze kinderen hebben dus een soort Frans bestaan in die zin dat er vóór half negen, negen uur niet wordt gegeten bij ons thuis. Dat zijn ze gewend.

U bent ook nog actief geweest binnen de PvdA. Waarom bent u daaruit gestapt?

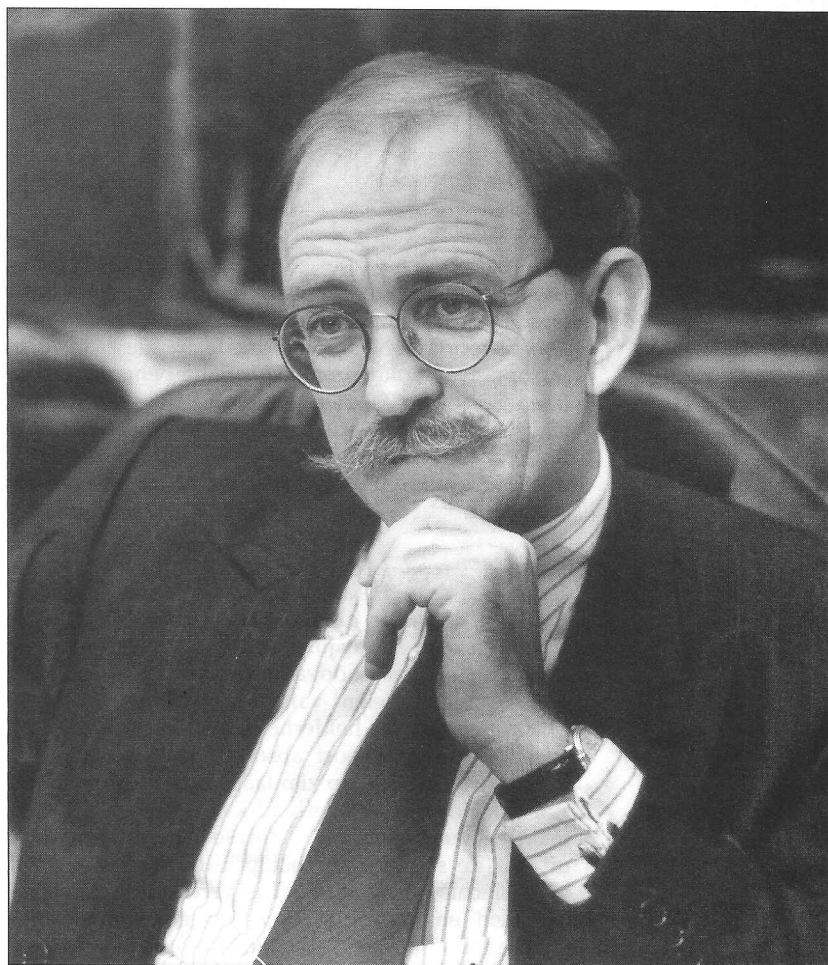
Ik voel mezelf een liberaal, maar dan in Angelsaksische zin. Ik heb altijd gedacht dat daar voldoende ruimte voor zou zijn in de PvdA. En die ruimte is er op zichzelf wel, alleen het aantal medestanders is toch te gering om het gevoel te hebben dat je er echt thuis hoort. In mijn beleving wil de PvdA nog te veel de verantwoordelijkheid van de burger bij de overheid leggen. Maar die kan ook niet alles regelen.

Laten we het laatste jaar eens doorlopen en beginnen bij de EMU. Er was nogal wat commotie rond de introductie van twee snelheden. Moest er op de Apeldoorn-conferentie worden gesust?

Nederland had besloten om de EMU niet voor te bereiden door het presenteren van een voorzittersdocument aan het begin van de rit, maar door het van stap tot stap doornemen van de verschillende onderdelen van de problematiek bij de persoonlijke vertegenwoordigers. Opzet was om eerst hiermee aan de slag te gaan en pas na Apeldoorn met een echt voorzittersdocument te komen. Dat is dus een andere werkwijze dan bij de EPU is gevolgd. Bij de EMU hebben we dus bloksgewijs in modules de zaak voorbereid om te zien waar de mogelijkheden en onmogelijkheden lagen, enigszins aftastend en toch richtinggevend. Eén van de meest moeilijke onderwerpen bij dat plan van aanpak was: hoe ga je om met de landen waarvan nu al zeker is dat zij eind jaren negentig niet toe zijn aan die EMU; de twee snelheden. Dat hebben we opgelost door een document te presenteren en daarin stond: stel je nou voor dat we het eens zo doen, wat vindt u daarvan? Er lag dus een vragenlijst op tafel en dat document is uitgelekt. U kunt zich voorstellen in welke hoek dat zat.

U stuurde aan op twee snelheden?

Ik hoop van ganser harte dat het geen twee snelheden worden, maar het is niet uitgesloten. Nederland

Curriculum Vitae

Cees Maas, geboren 1 mei 1947 te Middelburg, gehuwd, 2 kinderen, behaalde in 1971 het diploma HTS-fysische techniek te Heerlen. Van 1971 tot 1972 was hij assistent-fysicus bij het Rotterdams Radio Therapeutisch Instituut. Vervolgens studeerde hij in '76 cum laude af als staatkundig econoom aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Tijdens zijn studie was hij student-assistent van prof. dr P. Korteweg. Sinds 1976 werkt de heer Maas bij het ministerie van Financiën. In 1980 werd hij plv. Directeur Binnenlands Geldwezen en vanaf '82 was hij plv. Directeur Algemene Financiële en Economische Politiek. In juli '86 werd hij benoemd tot Thesaurier-Generaal. Maas is o.a. vice-voorzitter van de CEC, lid van de RvC van KLM en ING, voorzitter van het Monetair Comité van de EG, plv. gouverneur van het IMF en lid van de Plaatsvervangers van de G-10.

heeft tijdens zijn voorzitterschap die twee snelheden op tafel gelegd omdat iedereen, ook Luxemburg, er omheen gelopen was. Wij moesten dat idee dus als eerste op tafel leggen. Nou, daar zat een procedure in van hoe ga je daarover besluiten? Doe je dat in de Ecofin-raad, doe je dat op het niveau van de regeringsleiders of zeg je dat doen alleen diegenen die eraan toe zijn? Tegen dat laatste element is verzet gerezen. Althans, daar spitste het zich op toe. Maar achterliggend was dat voor het eerst het idee op tafel lag dat er twee snelheden zouden komen. In het huidige verdrag zit die mogelijkheid er ook in. En de opwinding is - bewust - gecreëerd door landen die meenden in de tweede koets te komen. Voordeel van het hele voorstel is geweest dat de twee snelheden ook onmiddellijk bespreekbaar zijn geworden. In Apeldoorn is dat eigenlijk bevestigd.

Hoe groot is de kans dat Nederland in de tweede koets terechtkomt?

Er is een soort algemeen gevoel van ach, die derde fase, daar zou je toch zo met Duitsland, België, Luxemburg, Frankrijk, Denemarken en Nederland aan kunnen beginnen. Voor Duitsland, Frankrijk, Luxemburg, Denemarken, Zweden en Oostenrijk - de laatste twee treden waarschijnlijk per 1 januari 1995 toe tot de EG - voorzie ik ook geen problemen. Spanje zal tezijner tijd ook wel kunnen aanhaken. Maar ik denk dat het een misvatting is te denken dat ons land, België en Italië automatisch naar de derde fase gaan. Voordat het zover komt, moet er worden voldaan aan een drietal nominale criteria en twee die betrekking hebben op de overheidsfinanciën. Die nominale criteria zijn de inflatie, de rentestand en de wisselkoers, deze moeten in een bepaald nauw omschreven gebied liggen. Onze gulden is net

zo sterk als de D-mark. Daar ligt dus geen probleem en zal dat ook tot 1997 niet worden. Dan de rente. Die behoort in Nederland mede tot de laagste in Europa. Dus ook prima. De inflatie behoorde in de jaren '88, '89 en '90 met gemiddeld 1% veruit tot de laagste in Europa. Maar nu gaat het ineens niet zo florissant meer. Hoe komt dat? Omdat we een groot deel van de inflatie op dit moment importeren uit Duitsland.

Het is toch de overheid zelf die met het verhogen van de accijnzen, de premies e.d. de inflatie aanwakkert!

Voor een deel is dat juist. Het prijsindexcijfer is in 1991, mede door noodzakelijke, voornamelijk incidentele maatregelen van de overheid gestegen. Maar even voor de helderheid, bij die inflatiestijging speelt de hoge import absoluut een rol. Kijk, de inflatie was in 1988 op zijn laagste punt en is na dat jaar opgelopen. De overheid kwam met zijn tariefmaatregelen pas in 1991. Analyse van de cijfers wijst uit dat de stijging van het prijsindexcijfer in 1991 voor slechts één derde deel is veroorzaakt door de overheid en voor ongeveer een gelijk deel door hogere invoerprijzen van grondstoffen en consumptiegoederen. Over 1991 bedroeg de inflatie gemiddeld 3,9%. Daarmee is er een risico voor ons land, want je mag ten hoogste 1,5% boven de beste drie zitten. Momenteel zijn dat Denemarken met 2,4%, Frankrijk met 3,0% en Ierland met 3,0%. Als je het gemiddelde neemt, dan zitten we nog wel goed, maar de pijn zit 'm in het feit dat de inflatielijn bij ons omhoog gaat en bij de andere landen juist omlaag. We moeten dus nog 5 jaar heel goed presteren, er wordt pas in 1997 getoetst. Overigens, de meest recente cijfers laten zien dat de inflatie weer afzwakt en richting de CPB-verwachting van 3,5% voor 1992 gaat. Hopelijk zakken we daar nog onder.

Wat betreft de overheidsfinanciën zijn we er zeker nog niet. Op dit moment hebben we een tekort van 4,5% van het BNP en dat mag 3 zijn. Gelukkig gaat het daar, met het regeerakkoord in de hand, de goede kant op. Als we daar ook komende jaren stringent de hand aan houden, dan wordt het overheidstekort in 1997 geen probleem.

'We hebben te veel en te hoge inkomensoverdrachten'

Het tekort neemt af, maar is de beweging wel solide?

Ja. We gaan echt omlaag en er is niemand in Den Haag die eraan twijfelt dat het geen solide beweging is: Financiën staat er stram voor, de partijen staan erachter, geen probleem dus. Anders ligt het met de overheidsschuld. Daar moeten we naar 60% en we zitten op 80. Als we daar boven zitten, is dat niet direct een probleem, want in het Verdrag staat dat de schuld in een voldoende tempo omlaag moet.

Maar wat voldoende is, dat bepaalt Nederland niet zelf, dat bepaalt uiteindelijk, in 1997 of 1999, Brussel. De Europese Commissie doet hiertoe een voorstel, vervolgens adviseert het Monetair Comité en de Raad van Ministers van Financiën zal dan het uiteindelijke oordeel vellen.

Artikel 104b van het EMU-verdrag spreekt van een ratio van hetzij gepland dan wel feitelijk begrotingstekort in procenten van BNP. Dreigt net als in Amerika een Gramm-Rudman-Hollings act?

Artikel 104b spreekt over het feitelijke financieringstekort. Stel nu de situatie dat het feitelijke tekort 2,5% is en neem zoiets als de Duitse hereniging. Het feitelijke tekort in Duitsland was ca 1% en ineens raamde men dat het na de hereniging 5% zou worden. Als je uitsluitend op het feitelijke tekort afgaat, dan kun je pas reageren in het jaar dat het tekort 5% is. Daarom werd ingevuld: het is óf het feitelijke, óf het geplande tekort. Je mag dus kiezen. Maar het is niet zo, dat we uitgaan van het geplande en dat we tevreden zijn als dat maar naar beneden gaat. Zo werkt dat niet. Maar we wilden ook de Duitse situatie, of iets soortgelijks, kunnen coveren. Dus daarom was het 'planned or actual', maar niet om daar een Gramm-Rudman-Hollings act van te maken.

Even terug naar de inflatie. Leidt de mede door het overheidsbeleid oplopende inflatie er niet toe dat ondernemers nu de kans schoon zien om hun prijzen extra te verhogen?

De in 1991 mede door de overheid veroorzaakte inflatie is onvermijdelijk. En waarom? Omdat we met z'n allen vinden dat de overheid teveel uitgeeft en dat daaraan iets moet gebeuren. Wat is één van de problemen? Niet dat we te goed voor het onderwijs of de gezondheid zorgen, maar dat we in vergelijking tot ons omringende landen te veel mensen hebben in de sociale zekerheid. Daarnaast hebben we veel en hoge subsidies. Kortom, we hebben te veel en te hoge inkomensoverdrachten. Als je de afreke van de hypotheekrente meeneemt, dan subsidiëren we zo ongeveer iedereen in zijn huisvesting. Daar kwam bij dat in het verleden de koopkracht werd gehandhaafd door het wat minder laten stijgen van huren en dergelijke, dan eigenlijk zou moeten. Dat leidde toen tot een lagere inflatie. De enige manier om door die cirkel heen te breken, is het aanpakken van de inkomensoverdrachten en subsidies. Daarom wordt de huurverhoging hoger vastgesteld dan de verwachte inflatie. Daardoor nemen de huursubsidies af. Dat alles betekent echter wel dat de overheidsprijzen iets harder gaan stijgen en dat heeft natuurlijk zijn invloed op de prijsindex.

Zijn de overheidsfinanciën in brede zin, dus inclusief de overdrachtsuitgaven en sociale fondsen, in 1997 echt gesaneerd?

Dat weet ik niet. Wat ik wel weet, is dat we dan nog steeds een hoge staatsschuld hebben. Sommigen vragen zich af of die niet mede is toe te schrijven

aan het feit dat wij in Nederland een ABP hebben. Ik deel die opvatting niet. Nederland heeft inderdaad een deel van zijn toekomstige vergrijzingsprobleem opgelost vanwege ons kapitaaldeckingsstelsel. Maar die spaarpot die daar ligt, is niet meer van de staat, maar van de pensioengerechtigden. Bovendien hebben die pensioengerechtigden daar voor een deel zelf de premie voor betaald. Voor een ander deel heeft de staat die betaald, maar dat had niet per se moeten gebeuren door er voor te lenen. In die zin heeft de omvang van de staatsschuld dus niets met de spaarpot van het ABP te maken. Het veel gehoorde argument dat Nederland er door zijn kapitaaldeckingsstelsel in ieder geval beter voor staat dan het buitenland is waar, zij het dat het niet de gehele waarheid is. Het buitenland krijgt grotere financiële problemen dan Nederland om zijn vergrijzing te betalen. Maar het buitenland zal dat waarschijnlijk niet doen door omvangrijke schulden te creëren. Dat mag trouwens niet eens meer in de EMU. In die zin blijft Nederland dus, ook in vergelijking met het buitenland, met een hoge staatsschuld zitten. ABP of niet.

Speelt u in het licht van de EMU wel eens met de gedachte om het kapitaaldeckingsstelsel voor overheidsdienaren te elimineren?

Ik niet. Als je dat doet, dan kom je namelijk aan de rechten van diegenen die daarvoor zelf pensioenpremie hebben betaald. Bovendien zou je de problemen alleen maar naar de toekomst verschuiven. De vergrijzing zal toch betaald moeten worden.

Zou u andere landen het kapitaaldeckingsstelsel aanraden?

Dat moeten ze zelf weten, een aantal overweegt het. Frankrijk is er in januari mee begonnen. En waarom? In ons land hebben we, zoals ik al zei, het probleem van de vergrijzing voor een groot deel opgelost, want als wij met pensioen gaan, is ons pensioen verzekerd. Daar hoeft de staat of de belastingbetaler niet meer aan te betalen. In Frankrijk ligt dat anders. Dat heeft de problemen die de vergrijzing met zich mee brengt, niet gefinancierd en ze kan dat ook niet via het aangaan van schulden, want dat mag niet meer vanuit de EMU. Dus in Frankrijk zullen òf de belastingen omhoog moeten, òf er zal bezuinigd moeten worden, òf de pensioenrechten worden afgepakt. Dus Frankrijk heeft een probleem in de toekomst. Dat pakt het nu al aan. Ik vind dat verstandig.

Een andere kwestie: het samengaan van Rodamco en ABP. Wat was eigenlijk de betrokkenheid van Financiën hierbij?

De minister van Financiën stelt de beleggingsregels vast waaraan het ABP moet voldoen. Er zit in die beleggingsregels niet een soort bepaling dat wij goedkeuring kunnen verlenen voor iets of die goedkeuring kunnen onthouden. Dat betekent gewoon dat het ABP aan die regels moet voldoen. Ze vol-

doen aan de regels of ze voldoen er niet aan. Wij staan in principe dus buiten dat soort zaken als overnemingen van of deelnemingen in het ABP. Alleen als de regels echt gaan knellen, dan kan er natuurlijk overleg zijn met Financiën. Maar een verzoek van het ABP of ze Rodamco al dan niet mogen overnemen, dat moet men hier niet doen, dat ligt niet bij ons en is ook nooit gedaan. En dus is er aan onze kant ook nooit iets tegengehouden. Ik kan het niet eenvoudiger zeggen. Alle verhalen ten spijt.

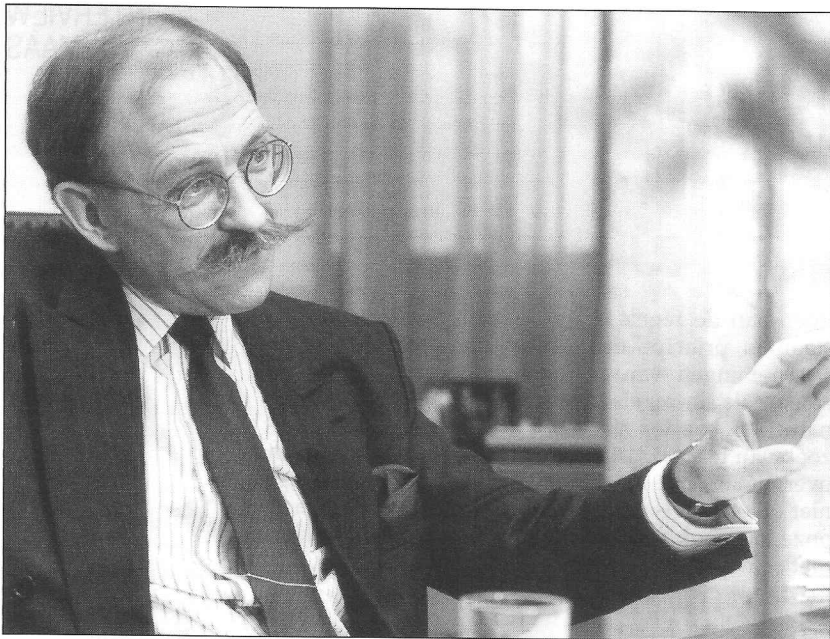
'ABP of niet, Nederland blijft met een hoge staatsschuld zitten'

U bemoeit zich ook met de twee beurzen. Bent u een voorstander van integratie van de twee?

De Effectenbeurs en de Optiebeurs zijn zelf al lange tijd geleden besprekingen begonnen over een nauwere samenwerking. Dat juich ik toe omdat dat een manier is om je markten efficiënter te organiseren. Je gaat immers naar de markt waar de laagste kosten zijn en de beurzen dachten met schaalvergroting en betere samenwerking daar voordelen te halen. Als uiteindelijk verantwoordelijke voor de vormgeving van het toezicht was ik daarvan uiteraard op de hoogte. In die hoedanigheid heb ik immers regelmatig overleg met de voorzitter van de Effectenbeurs, de voorzitter van de Optiebeurs en de voorzitter van de Stichting Toezicht Effectenverkeer. Toen het overleg tussen de beurzen begin vorig jaar stokte, hebben beide voorzitters me daarover een signaal afgegeven. Ik heb toen voorgesteld een vierhoeksgesprek te organiseren. Iedereen bleek daar graag toe bereid. Dat gesprek heeft erin geresulteerd dat beide beurzen een afspraak maakten - ik ben daar natuurlijk buiten gaan staan - om te beginnen met een vorm van samenwerking te zoeken op bestuurlijk niveau om zo de financiële slag in Europa te winnen dan wel bij te blijven.

Maar u bemoeide zich in oktober toch wel met de beurzen!

De beurzen hadden mij, na een half jaar hier op dit departement een rapport overhandigd over het resultaat van hun nadere onderzoek tot samenwerking. Ik heb toen in een brief aan beide beurzen geconstateerd dat de samenwerking in ieder geval niet op bestuurlijk niveau begon, maar op executief niveau. Het zij zo. Maar de structuur van de Effectenbeurs is zodanig dat daar een behoorlijke verwevenheid is tussen executieven en bestuur. Dat is niet zo bij de Optiebeurs, waar de directeur, toen nog Westerterp, zeg maar de executieve verantwoordelijkheid heeft en de bestuursvoorzitter op afstand zit. De samenwerking die ze gekozen hadden, was daardoor de facto te veel een mengeling van executieve en bestuurlijke samenwerking. Ik

merkte dat beiden daar niet echt gelukkig mee waren. Dat bleek ook uit het rapport. Men vond desondanks dat men toch van start moest gaan. Gelet op het feit dat men mij heeft verzocht om daar tussen te gaan zitten en als katalysator op te treden en gelet op het feit dat men mij het rapport heeft aangeboden, heb ik niets anders kunnen doen dan ze te bedanken voor de poging die ze hebben ondernomen, waar ze mij zelf bij betrokken hebben. Maar ik vond in het resultaat toch niet de basis om zo van start te gaan. Dat heb ik hun geschreven.

Waren de samenwerkingspogingen dan wat amateuristisch opgezet?

Nee, hoor. Ze hebben er heel serieus naar gekeken. Men heeft, denk ik, de interne verhoudingen niet eerst versterkt voordat men extern is gaan samenwerken. De Effectenbeurs wordt toch nog sterk gedomineerd door het verenigingskarakter. Op zich heb ik daar niets op tegen. Het betekent wel dat belangen van partijen, de banken, de commissio-nairs en hoeklieden, de boventoon voeren. Als die belangen het bestuur en de uitvoering domineren, dan denk ik dat het moeilijk is om in een veranderende financiële wereld tijdig adequaat te reageren zodat je die veranderingen kan bijhouden.

Stuurt u bij?

Nee. Ik sta op afstand en dat wil ik ook blijven staan. De minister van Financiën heeft het toezicht zelfs gedelegeerd. Mijn brief was niet bedoeld om me ermee te bemoeien, men heeft mij gevraagd of we niet om de tafel konden gaan zitten, want ook Financiën heeft belangen dat die financiële markt tot stand komt.

'Ik denk dat het een illusie is dat je in staat zou zijn om Amsterdam tot een markt te maken zo groot als Londen, Parijs of Frankfurt'

Het initiatief tot samenwerking tussen de twee beurzen is geëntameerd nadat het de Effectenbeurs niet gelukt was een Europese dimensie te vinden. Leidt dat er toe dat Amsterdam nog provinciaal wordt?

Als het erop neerkomt dat de lamme de blinde helpt, dan ben je natuurlijk niets opgeschoten. Beide moeten kans hebben om in dat Europese proces mee te doen, wil samenwerking sterk maken. Zo niet, dan kan ieder het beter alleen voor zich proberen.

Neemt u Amsterdam Financieel Centrum mee op uw buitenlandse reizen?

Jazeker, als het enigszins kan dan heb ik daar oog voor. Al was het alleen maar - je moet dat alleen niet te hard zeggen - vanwege Amsterdam als mogelijke vestigingsplaats voor de Europese Centrale Bank.

Denkt u dat de positie van Amsterdam sterk genoeg is om in aanmerking te komen als vestigingsplaats voor de Europese Centrale Bank?

Ik denk dat het een illusie is dat je in staat zou zijn om Amsterdam tot een markt te maken zo groot als Londen, Parijs of Frankfurt. Dat is ook niet de ambitie. Amsterdam kan wel een regionale, specifieke markt zijn die bloeit, die men nodig heeft en die zijn eigen merites heeft. Een soort gespecialiseerde winkel dus, want we zijn tenslotte een land met een geliberaliseerd ondernemersklimaat, een hele grote handelssector, de grootste haven ter wereld en een land waar het kapitaalverkeer al heel vroeg geliberaliseerd is. Van deze assets moeten we kunnen profiteren.

Wordt het geen tijd dat u de Agent van Financiën overtuigt van het belang om met een Ecu-emissie te komen?

Daar hoeft ik de heer Bevers niet zo van te overtuigen. En ook de minister heeft ten principale niks tegen een Ecu-lening. Maar er zijn drie belangrijke redenen dat we het nog niet doen. Ten eerste is een Ecu-lening gemiddeld genomen nog steeds duurder dan een guldenlening. De tweede factor is dat we helaas een enorme financieringsbehoefte hebben, in de orde van grootte van f 50 miljard, ongeveer 20 miljard Ecu per jaar. De Ecu-markt is nog niet zo groot dat we die behoefte daar kunnen dekken. En mijn derde punt is AFC. Als we in Ecu's emitteren, dan worden we concurrent van onze eigen guldenmarkt. In Amsterdam hebben we een specifieke guldenmarkt. Dat is een goede markt met ruimte en die het vertrouwen heeft van buitenlanders. En als we in Ecu's gaan, dan zouden we onze nog niet volledig doorontwikkelde guldenmarkt om zeep helpen. Bovendien is het zo: waarom zou een buitenlandse belegger die Ecu's willen? Natuurlijk hebben ze liever een Ecu dan een Lire. Maar als hij kan kiezen tussen een Ecu en een gulden, dan kiest de buitenlandse belegger een gulden. Dat kan ik u verzekeren. Maar ik snap de druk uit sommige hoeken wel, want een Ecu-lening wil Financiën misschien niet alleen plaatsen, daar zou een syndicaat voor nodig zijn. De banken zullen tegen een bepaalde

vergoeding dus graag helpen. Guldensleningen plaatsen we echter zelf, dat is nog altijd goedkoper. Maar er komt een moment dat we, als de gulden er niet meer is, in Ecu's moeten lenen.

Graham Bishop stelde dat een land dat gelooft in de Ecu, een mede-verantwoordelijkheid heeft om een Ecu-markt mede te helpen ontwikkelen.

Graham Bishop behoort tot de investment bankers. Die bankiers adviseren en ik kan u verzekeren dat diegenen die per se willen dat ik in Ecu's ga, erover praten, want die kunnen eraan verdienen. Maar ik spreek ook met investment bankers die me echt adviseren. En die zeggen precies wat ik zelf zeg: op dit moment nog niet doen. Dat zetten ze natuurlijk niet in de krant, want dan lijken ze een dief van de eigen portemonnee. Misschien is dit iets gechargeerd, want het zijn ook de investment bankers die nu goed verdienen in de guldenmarkt en daarom vinden dat het veel te vroeg is voor een Ecu-markt. En wie garandeert mij, als wij in Ecu's beginnen, dat niet alles in Londen verhandeld wordt of in Parijs? En is onze Amsterdamse markt nu zover dat hij Ecu's aankan?

U bent lid van de Raad van Commissarissen bij ING. Kan je commissaris zijn bij een financiële instelling en tegelijkertijd de infrastructuur en de omstandigheden voor de gehele markt proberen te scheppen?

Ja, dat kan absoluut. Ten eerste staan de banken niet onder mijn toezicht, maar onder toezicht van DNB. Daarnaast is er in commissarissenland geen enkele commissaris die op een eiland leeft. In de wet staat ook 'De raad dient naar behoren te zijn samengesteld'. Dat betekent dat er vanuit de invalshoeken die voor dat bedrijf relevant zijn, mensen lid moeten zijn van de Raad van Commissarissen. In een bedrijf dat op enigerlei manier in relatie staat tot de overheid en waarin de Staat een groot aandeelhoudersbelang heeft, is het daarom vanuit het bedrijf zelf nuttig om een hoge ambtenaar in de Raad van Commissarissen te hebben. Dat bijt elkaar dus niet.

Zou u een commissarisfunctie bij een grote bank accepteren als u dat gevraagd werd?

Nee. Het zou op zichzelf wel inhoudelijk verenigbaar zijn. Maar wij hebben hier het beleid dat we geen privé-commissariaten hebben. Dus heb ik geen privé-commissariaat.

De wekelijkse lunch tussen de minister van Financiën en de president van DNB. Is dat à deux of komen daar ook hoge ambtenaren bij?

Dat is altijd à trois: de minister, de president en de Thesaurier-Generaal en nooit anderen. Gedrieën spreken we dan over de monetaire en financiële ontwikkeling en de wisselkoers.

De relatie tussen Financiën en DNB wordt gekenmerkt

door 'herengedrag'. Waar liggen precies de scheidslijnen in de verantwoordelijkheid?

DNB heeft twee grote verantwoordelijkheden. Ten eerste het toezicht op het bankwezen. Dat toezicht is neergelegd in de wet en de minister is samen met het parlement de wetgever. Het is niet zo dat de minister de toezichthouder is die het delegeert aan de Bank. De Bank is verantwoordelijk voor het toezicht. Daar heeft de minister niets over te vertellen. Hij kan alleen een wet wijzigen, als het toezicht niet deugt of als het instrumentarium van het toezicht tekortschiet. Dan kan de president tegen de minister zeggen: Wim, het gaat niet goed. Kun je de wet niet eens wijzigen, want ik kan niet ingrijpen. In die zin is Financiën betrokken bij dat toezicht, uitsluitend als wetgever. Ten tweede, monetaire autoriteiten in Nederland zijn DNB en de minister van Financiën. Waarom? In de Bankwet staat dat de taak van DNB is de interne en externe waarde van de gulden zoveel als mogelijk te stabiliseren als voor 's lands welvaart dienstig is. Dat is dus evenzeer een taak van de Bank opgelegd door de wet, niet gedelegeerd door de minister. Maar er is een artikel 26 en dat zegt: de minister van Financiën kan ter coördinatie van het beleid van de Bank en het economisch beleid van de regering de directie een aanwijzing geven, om te zorgen dat de zaak een beetje in balans is. Dat maakt de minister ook ineens verantwoordelijk. Artikel 26 is nog nooit toegepast, maar het maakt de minister uiteindelijk verantwoordelijk voor de coördinatie van het monetaire en het economische beleid.

'De minister is uiteindelijk verantwoordelijk voor de coördinatie van het monetaire en economisch beleid'

Thesaurier zijn is de mooiste baan die je je als econoom kunt wensen. Hoe lang zou u het nog willen doen?

Het is eigenlijk bij de baan van de Thesaurier net als bij een wisselkoersaanpassing. Je praat er nooit over, want je lokt er alleen maar dingen mee uit. En als het eenmaal heeft plaatsgevonden, dan praat je er niet meer over, omdat het zinloos is om er achteraf over te praten. Dat geldt ook voor mijn baan. Het is een prachtige baan en ik blijf 'm doen en als ik iets anders ga doen ... nou ja, dan ga ik iets anders doen. In ieder geval ga ik niet in de wetenschap of de politiek. Het financiële bedrijfsleven lijkt me heel aardig. ♦

Januari 1992

Drs J.L. Gerards
Drs J.J.M. Schipper